

ANALIZA USPJEŠNOSTI UČENIKA KOJI POHAĐAJU NASTAVU U KOMBINIRANIM ODJELIMA

Tanja Sušac, dipl. učiteljica razredne nastave
OŠ Čeminac, PŠ Kozarac, Hrvatska

Sažetak:

Dugogodišnja praksa rada u kombiniranom odjelu, česti upiti roditelja i radnih kolega o kvaliteti i načinu učenja i poučavanja učenika u kombinaciji te vlastita znatiželja potaknuli su provedbu istraživanja o uspješnosti učenika koji pohađaju kombinirani odjel te njihovu usporedbu s uspjehom učenika koji su prva četiri razreda osnovne škole pohađali u redovitim odjelima. Cilj ovog istraživanja bio je, na temelju prikupljenih i obrađenih podataka o općem uspjehu, provjeriti imaju li učenici kombiniranih razrednih odjela različite ocjene od učenika u redovitim odjelima. Dodatno, u okviru ovog istraživanja među učenicima koji su pohađali nastavu u kombiniranim odjelima provedena je i anketa o njihovom upisu u srednje škole i na fakultete. Istraživanjem je obuhvaćeno razdoblje od 1998. do 2011. godine. Najvažniji su rezultati istraživanja kvantitativni rezultati uspješnosti učenika od 5. do 8. razreda koji pokazuju da uspjeh ne ovisi o činjenici da su učenici pohađali nastavu u kombiniranim odjelima.

Ključne riječi: istraživanje, kombinirani razredni odjel, opći uspjeh, redoviti razredni odjel, uspješnost učenja

Uvod

Posljednjih godina svjedoci smo sve većeg opadanja broja učenika u osnovnim školama, a time i porasta broja kombiniranih odjela. Najveći broj kombiniranih odjela još uvijek je u seoskim sredinama, geografski udaljenijim od većih gradskih središta, no sve više ih je i u prigradskim naseljima. Prema podacima Ureda državne uprave¹ u Osječko-baranjskoj županiji samo na području Baranje trenutno je 21 područna škola (PŠ) u kojima se nastava provodi u kombiniranim odjelima. U baranjskim područnim školama prisutni su svi oblici kombinacija – dvorazredne, trorazredne i četverorazredne kombinacije. U školama u kojima se nastava provodi u kombiniranim razrednim odjelima, uvijek je pred učitelja koji radi u takvom razredu postavljen veliki izazov. Samo stručan, kreativan i organiziran učitelj može biti kompetentan voditi nastavu u kombinaciji i u tome vidjeti bezbroj mogućnosti razvoja učenika. To je ujedno učitelju izazov za stvaralački rad i napredak, učenički i osobni. Na prvom su mjestu učenici koji trebaju kontinuirano dobivati kvalitetno obrazovanje i mogućnost osobnog razvoja kroz proces učenja i poučavanja u kombiniranom razrednom odjelu.

Ovo je istraživanje imalo za svrhu unapređenje i poboljšanje vlastitog rada i prakse te sustavno promicanje novih metoda i pristupa odgojno-obrazovnom radu. Na prvom mjestu nastava mora biti usmjerena na aktivan pristup procesu učenja. Učenje kroz razne metodičke pristupe, kombiniranje oblika rada, igre i istraživanja provodi se svakodnevno i u stalnoj su interakciji. Ako želimo školu koja će biti usmjerena promjenama i otvorena novim spoznajama, učitelji moraju preuzeti aktivnu ulogu i sami postati sudionici procesa istraživanja.

Do danas nije bilo istraživanja u baranjskim osnovnim školama koje se bavilo proučavanjem i usporedbom uspjeha učenika kombiniranih i redovitih odjela. Cilj je ovoga istraživanja

¹ Odluka o utvrđivanju broja redovitih i kombiniranih razrednih odjela u osnovnim školama Osječko-baranjske županije za školsku godinu 2012./2013. od 31. kolovoza 2012. godine.

usporediti uspjeh učenika koji su nastavu pohađali u kombiniranim odjelima s uspjehom učenika iz redovitih odjela. Rezultati provedene analize poslužit će za unapređenje vlastite prakse poučavanja u kombiniranim odjelima te kao informacija ostalim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa (upravi škole, učiteljima u redovitim odjelima, predmetnim nastavnicima, roditeljima). Rezultati ovog istraživanja trebaju pridonijeti promjeni percepcije o uspješnosti učenika.

ZAKONODAVNI OKVIR USTROJA RAZREDNIH ODJELA

Radi boljeg razumijevanja pojma kombiniranog razrednog odjela i organizacije rada, potrebno je iz pravilnika navesti članke koji su vezani za način ustroja kombiniranih razrednih odjela. Kombinirani razredni odjel je razredni odjel sastavljen od učenika dvaju ili više razreda u kojem se izvodi nastava prema redovitom ili posebnom nastavnom programu. Kombinirani razredni odjel sastavljen je, u pravilu, od učenika od I. do IV. razreda osnovne škole.

Prema *Pravilniku o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi* (NN 124/09) kombinirani razredni odjel sastavljen od učenika dvaju razreda od I. do IV. razreda može imati najviše 16 učenika. Prema istom Pravilniku kombinirani razredni odjel sastavljen od učenika triju razreda od I. do IV. razreda može imati najviše 14 učenika, dok kombinirani razredni odjel sastavljen od učenika četiriju razreda od I. do IV. razreda može imati najviše 12 učenika. U slučaju da su u kombinirani razredni odjel integrirani učenici s teškoćama u razvoju, broj učenika u odjelu se smanjuje sukladno važećem Pravilniku.

Tablica 1. Pregled propisanog broja učenika u kombiniranim razrednim odjelima

	Pravilnik o broju učenika u redovnom i kombiniranom razrednom odjelu te odgojno-obrazovnoj grupi (NN 31/1991.)	Pravilnik o broju učenika u razrednom odjelu u osnovnoj školi (NN 61/1996.)	Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu u osnovnoj školi (NN 74/1999.)	Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi (NN 124/2009.)
Kombinirani odjel učenika <i>dvaju</i> razreda	20 učenika	20 učenika	20 učenika	16 učenika
Kombinirani odjel učenika <i>triju</i> razreda	16 učenika	16 učenika	16 učenika	14 učenika
Kombinirani odjel učenika <i>četiri</i> razreda	16 učenika	16 učenika	16 učenika	12 učenika

Analizirajući pravilnike te njihove izmjene i dopune u posljednjih deset godina, utvrdilo se da se najveći mogući broj učenika u razrednim odjelima mijenjao u smislu smanjenja maksimalnog broja učenika. U tablici 1 prikazana je usporedba propisanog broja učenika u kombiniranim odjelima prema pravilnicima od 1991. godine do danas.

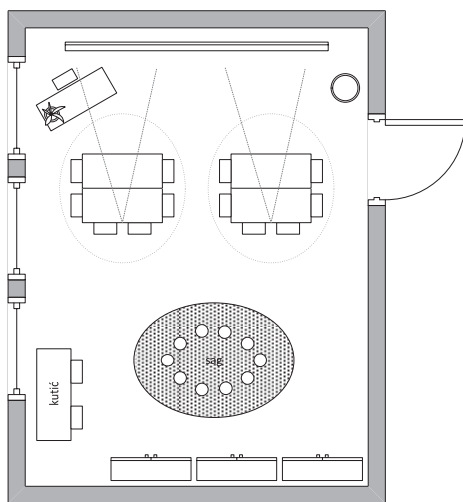
RAD U KOMBINIRANIM ODJELIMA

Rad u kombiniranim razrednim odjelima specifičan je po svom ustroju i zahtijeva od učitelja određene kompetencije kao što je kreativnost u radu. Prema K. Lučić i M. Matijeviću

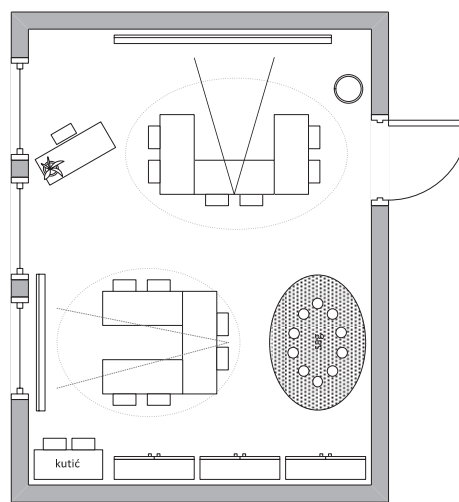
(2004) temeljito pripremanje učitelja, njegova veća zauzetost tijekom nastavnog procesa, razvijenija sposobnost poznavanja bitnog i nebitnog, sposobnost naizmjenične posredne i neposredne komunikacije s učenicima različite dobi, razvijenije organizacijske sposobnosti i upravljanje različitim aktivnostima učenika, odlike su učiteljica/učitelja u kombiniranom odjelu. Posebno treba istaknuti važnost dobre prostorne organizacije rada i opremljenosti učionice te primjenu različitih nastavnih metoda i oblika rada.

PROSTORNA ORGANIZACIJA RADA U KOMBINIRANOM ODJELU

Većina područnih škola sastoji se od jedne ili dviju učionica koje su uglavnom dovoljno velike kako bi se u njima mogla organizirati zahtjevna nastava u kombinaciji više odjela. S obzirom da se u jednoj učionici nalaze učenici različite dobi, važno je da je namještaj prilagođen svim učenicima. Organizacija prostora u učionici kombiniranog odjela od velike je važnosti za uspješno provođenje nastave i ostalih aktivnosti. U učionici radni stolovi učenika trebaju biti raspoređeni tako da učenici jednog razreda sjede u skupini usmjereni jedni na druge kako bi aktivno mogli sudjelovati u radu, dok učenici drugog razreda trebaju biti odvojeni. Grupe učenika treba rasporediti tako da budu i fizički udaljeni jedni od drugih kako bi se međusobno što manje ometali kada imaju neku diferenciranu djelatnost zbog razlike u nastavnim programima (Lučić, Matijević, 2004). Osim toga svaka učionica kombiniranog odjela mora imati prostor za zajedničke aktivnosti svih razreda (sag na kome se provode razgovori i skupne igre) i prostor za individualne aktivnosti (kutić za čitanje, crtanje i slično). Opremljenost učionice uvjetovat će i prostorno uređenje. U učionici u kojoj je školska ploča smještena na zidu učionice, stolovi se grupiraju tako da učenici svakog razreda imaju mogućnost pogleda prema ploči. Mogućnosti prostorne organizacije rada u kombinaciji dvaju razreda prikazane su na slikama 1. i 2.

Slika 1. Prostorni raspored učionice s jednom pločom za oba razreda

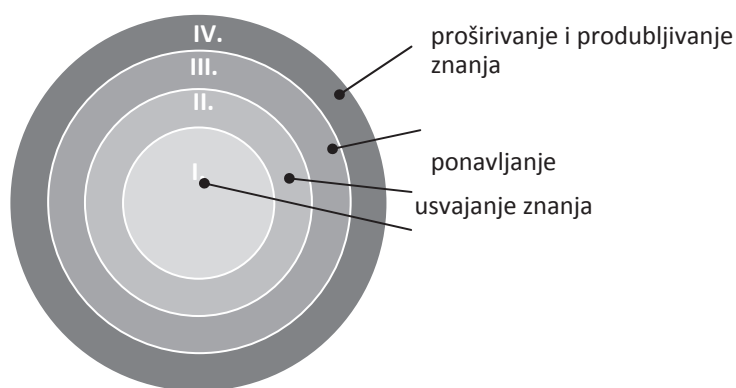
Slika 2. Prostorni raspored učionice s dvije ploče

Na slici 1. prikazana je prostorna organizacija učionice opremljene s jednom zidnom pločom – svi učenici usmjereni su u istom pravcu i svi slušaju sve. Na slici 2. prikazana je dobro materijalno opremljena učionica - osim zidne ploče postoje i dvije pokretne magnetne ploče koje omogućuju izvrsno organiziranje prostora za rad. Svaki razred ima svoju ploču koja se može premještati i prilagođavati ovisno o potrebama svakog nastavnog sata, tako da su učenici svakog razreda fizički odvojeni u usmjereni na svoje sadržaje.

NAČINI I OBLICI RADA U KOMBINIRANOM ODJELU

S obzirom na složenost rada u kombiniranim odjelima, potrebno je dobro isplanirati nastavu i voditi računa o specifičnostima svakog razreda koji čini kombinaciju. Nastava se provodi na način da se težište rada prebacuje na učenike koji su u središtu obrazovnog procesa. Kod planiranja poučavanja potrebno je odabrati one metode čija primjena osigurava učinkovito postizanje određenog ishoda (Lončar-Vicković, Dolaček-Alduk, 2010). Učitelj je taj koji pomno planira i nadzire rad dok učenici većim dijelom samostalno rade, uče, otkrivaju i istražuju. Upravo to potiče kod učenika u kombinaciji rani razvoj samostalnosti u radu i odgovornosti za postignuti uspjeh. Učenici vrlo rano shvaćaju potrebu pozornog slušanja i aktivnog rada, radi što uspješnijeg ostvarivanja zadatka. Veći stupanj individualizacije i racionalna uporaba vremena također jedna od prednosti rada u kombiniranom razrednom odjelu.

U praksi se pokazalo da su učenici koji su prva četiri razreda pohađali u kombinaciji bolje pismeno osposobljeni i da im je pismenost na nešto višoj razini od učenika u redovitim odjelima upravo stoga što se veći dio nastave zbog specifičnih uvjeta odvija pisanim putem kroz tihi samostalni rad ili rad u paru i skupini. S druge strane nedostatak je ovoga oblika nastave u nešto nižoj razini govornog izražavanja jer rad u kombinaciji često ne ostavlja dovoljno prostora za govorno izražavanje u obliku provođenja govornih vježbi u neposrednoj nastavi s učenicima jednog razreda zbog toga što to ometa rad učenika drugog razreda. Stoga se takav oblik provodi na satima u kojima se integriraju sadržaji oba razreda i provodi zajednički rad na sličnim temama kao, na primjer, rasprave, diskusije projekti i razgovori o temama zajedničkim svim učenicima samo s drugačijim opsegom i količinom podataka i činjenica koje trebaju usvojiti u pojedinom razredu. Također je jedna od prednosti rada u kombiniranom odjelu vrlo rana socijalizacija učenika različitih dobnih skupina i upućenost na međusobnu suradnju i pomoć radi uspješnijeg savladavanja nastavnog gradiva. Tu se prije svega misli na ispreplitanje sadržaja različitih razreda, pri čemu je nemoguće učenike izolirati od slušanja i sudjelovanja u radu razreda s kojim su u kombinaciji. Učenici nižih razreda sustavno slušaju gradivo starijeg razreda što im olakšava učenje i usvajanje znanja kada se oni nađu u toj dobi dok učenici starijih razreda sustavno slušaju i ponavljaju već naučeno gradivo u nižim razredima i tako zadržavaju razinu znanja naučenog (slika 3). Raspored sadržaja u obliku koncentričnih krugova omogućuje da se nastavni sadržaji, a time i spoznaje, proširuju i produbljuju iz razreda u razred (Cindrić, Miljković, Strugar, 2010).

Slika 3. Širenje i produbljivanje znanja prikazano pomoću koncentričnih krugova

Važno je naglasiti kako se kod učenika u kombiniranim odjelima od početka školovanja razvija visok prag tolerancije i sposobnost prihvatanja i prilagodbe na različite metode učenja i uvjete rada koji se bitno razlikuju od uvjeta rada u redovitim odjelima, gdje su svi učenici iste dobne skupine. U kombiniranim odjelima učenici se od samog početka navikavaju na samo-

stalan rad i razvijanje discipline samostalnog rada koji mora biti sadržajan, dobro osmišljen i prije svega učinkovit. Znanje koje učenici stječu samostalnim učenjem je trajnije, produktivnije i kod učenika razvija pozitivan stav prema učenju, jer nakon uloženog truda učenici vide rezultate svog rada. To uvelike utječe i na razvoj samopouzdanja i pozitivne slike o samome sebi te potiče na dalje istraživanje i otkrivanje novih spoznaja. Važno je da učitelj, kao organizator samostalnog učenja, ne ograničava učeničke ideje i njihova kreativna rješenja koja ponekad neće biti u potpunosti u skladu s očekivanim rezultatima. Upravo tu se iskazuje sposobnost učitelja da poštuje i podržava inicijativu učenika, razgovara i analizira s njima ono što su učinili i na taj način potiče njihovu kreativnost. Aktivno učenje najbolji je način da učenici usvoje odgojno obrazovne ciljeve i zadaće, prihvate odgovornost, razvijaju svoje kompetencije i postignu željeni uspjeh.

Prema navedenim posebnostima u smislu organizacije rada, metoda poučavanja te visokom udjelu samostalnog rada učenika postavlja se pitanje o njihovom utjecaju na usvajanje znanja i vještina tijekom školovanja, odnosno postižu li učenici kombiniranih odjela jednaki uspjeh kao i učenici redovitih odjela.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

CILJ ISTRAŽIVANJA

U okviru istraživanja provedena je analiza uspješnosti učenika u kombiniranim i redovitim razrednim odjelima s ciljem usporedbe općeg uspjeha učenika kombiniranih razrednih odjela s općim uspjehom učenika redovitih odjela. Analiza je provedena u svih osam razreda osnovne škole. Dodatno, analiziran je njihov nastavak školovanja sve do upisa na fakultet.

PLAN ISTRAŽIVANJA

Plan istraživanja obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

- 1) prikupljanje podataka o učenicima koji su polazili kombinirane razredne odjele u Područnoj školi u Kozarcu i redovite razredne odjele u Čemincu od 1998. godine do 2011. godine. Napravljen je popis učenika po godinama upisa i razredu koji su pohađali kao i opći uspjeh koji su ostvarili od 1. do 8. razreda. U prikupljanju podataka korišteni su isključivo službeni podaci o učenicima koji su pohranjeni u pedagoškoj dokumentaciji u arhivu škole. Radi bolje usporedbe uspjeha učenika uzeti su u obzir učenici koji su do početka istraživanja završili 8. razred.
- 2) statistička obrada podataka i izrada grafikona o uspješnosti učenika po generacijama te usporedna analiza uspjeha učenika kombiniranih i redovitih odjela.
- 3) u svrhu istraživanja o analizi uspješnosti učenika koji su nastavu pohađali u kombiniranim odjelima i boljeg uvida u uspješnost učenja i poučavanja u kombinaciji, među učenicima koji su u vrijeme istraživanja već završili osnovnu školu provedena je anketa o nastavku školovanja učenika iz kombiniranih razrednih odjela nakon završenog 8. razreda. Rezultati ankete trebali bi pružiti potpuni uvid u potrebne podatke o tome koje su srednje škole učenici upisivali nakon završetka osnovne škole i koliki je broj učenika upisao željene fakultete.

SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

Istraživanjem su obuhvaćeni učenici 1. do 4. razreda Područne škole Kozarac koji su pohađali kombinirane razredne odjele u razdoblju od školske godine 1998./1999. do školske godine 2008./2009. U tom razdoblju školu su polazila 62 učenika. Svi učenici obuhvaćeni su analizom uspjeha na kraju školske godine. Osim učenika PŠ Kozarac istraživanjem su obuhvaćeni i učenici od 1. do 4. razreda OŠ Čeminac koji su u istom razdoblju pohađali nastavu u redovitim razrednim odjelima. Analizom uspjeha na kraju svake školske godine obuhvaćena su 83 učenika. Ukupno je analiziran uspjeh 145 učenika.

Radi uvida u nastavak školovanja učenika kombiniranih razreda PŠ Kozarac, provedeno je anketno istraživanje. U anketi je sudjelovao 41 učenik (66,13%).

REZULTATI ANALIZE OPĆEG USPJEHA UČENIKA KOMBINIRANIH I REDOVITIH RAZREDNIH ODJELA

REZULTATI ANALIZE OPĆEG USPJEHA UČENIKA OD 1. DO 4. RAZREDA

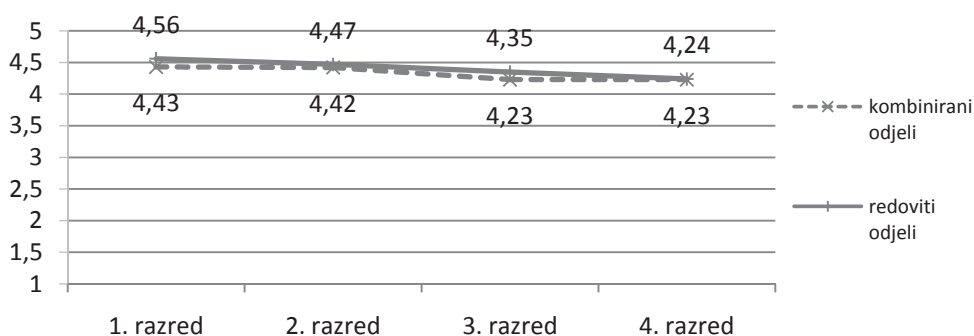
Na temelju podataka o općem uspjehu učenika od 1. do 4. razreda Područne škole Kozarac i Osnovne škole Čeminac izrađen je pregled prosječnih ocjena. Pregled i usporedna analiza uspjeha učenika u kombiniranim i redovitim razrednim odjelima prikazani su u tablici 2 i na slici 4.

Tablica 2. Prosjek ocjena svih generacija od 1. do 4. razreda kombiniranih i redovitih odjela

školska godina	1. razred		2. razred		3. razred		4. razred	
	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac
1998/99	5,00	4,57	4,28	5,00	4,28	4,20	4,37	3,08
1999/00	4,37	4,77	5,00	4,37	4,14	4,40	4,20	4,2
2000/01	4,25	4,36	4,22	4,50	4,65	4,50	4,14	4,71
2001/02	4,71	4,83	4,00	4,25	4,33	4,45	4,66	4,71
2002/03	4,61	4,42	4,42	4,57	3,75	4,25	4,33	4,41
2003/04	4,44	4,71	4,66	4,14	4,42	4,71	4,25	4,08
2004/05	4,50	4,87	4,33	4,50	4,00	4,14	4,42	4,57
2005/06	/*	4,38	4,50	4,62	4,22	4,57	4,00	4,14
2006/07	4,83	4,53	/*	4,30	4,30	4,37	3,66	4,35
2007/08	4,00	4,41	4,71	4,53	/*	4,23	4,30	4,37
2008/09	3,66	4,35	4,11	4,41	4,22	4,13	/*	4,07
prosjek	4,43	4,56	4,42	4,47	4,23	4,35	4,23	4,24

Napomena: * školske godine 2005./2006.godine u PŠ Kozarac nije bilo učenika upisanih u 1. razred

Rezultati analize općeg uspjeha od 1. do 4. razreda pokazuju da nema velikih razlika u postignutom uspjehu učenika kombiniranih odjela u odnosu na učenike redovitih odjela. Vrlo mala odstupanja zanemariva su i uglavnom ne prelaze okvir iste ocjene.

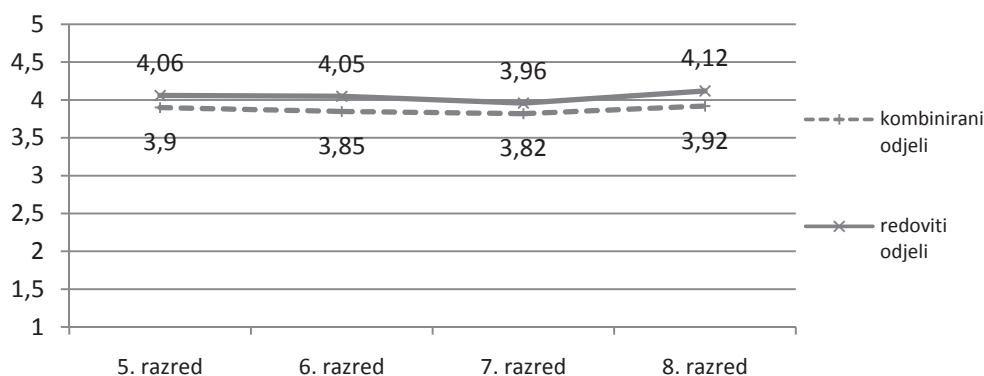
Slika 4. Usporedna analiza prosječnih ocjena učenika od 1. do 4. razreda od 1998. do 2011. godine

REZULTATI ANALIZE OPĆEG USPJEHA UČENIKA OD 5. DO 8. RAZREDA

Učenici Područne škole Kozarac nastavljaju svoje školovanje u Osnovnoj školi Čeminac. Na temelju podataka o općem uspjehu učenika od 5. do 8. razreda Osnovne škole Čeminac izrađen je pregled prosječnih ocjena. Pregled i usporedna analiza uspjeha učenika u kombiniranim i redovitim razrednim odjelima prikazani su u tablici 3 i na slici 5. U tablici su posebno prikazani opći uspjesi učenika koji su prva četiri razreda završili u PŠ Kozarac.

Tablica 3. Prosjek ocjena svih generacija od 5. do 8. razreda

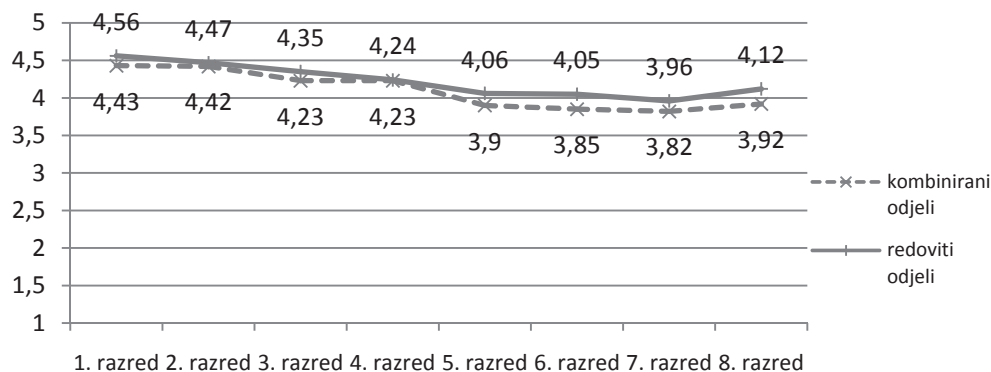
školska godina	5. razred		6. razred		7. razred		8. razred	
	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac	PŠ Kozarac	OŠ Čeminac
1999/00	4,12	3,40	/	/	/	/	/	/
2000/01	3,88	4,00	4,00	3,41	/	/	/	/
2001/02	3,85	3,85	3,91	3,88	4,00	3,41	/	/
2002/03	4,41	4,37	3,71	4,42	3,77	4,01	4,28	3,41
2003/04	3,77	4,11	4,41	4,37	3,57	4,14	3,66	4,11
2004/05	3,25	4,25	4,22	4,11	4,22	4,37	3,71	4,42
2005/06	4,57	4,28	3,25	4,08	3,77	3,71	4,21	4,50
2006/07	3,66	4,14	4,57	4,14	3,50	4,00	3,88	4,11
2007/08	3,66	4,14	3,00	3,85	4,57	3,85	3,50	4,25
2008/09	/	/	3,66	4,21	3,33	4,00	5,00	4,28
2009/10	/	/	/	/	3,66	4,21	3,33	4,00
2010/11	/	/	/	/	/	/	3,77	4,07
prosjek	3,90	4,06	3,85	4,05	3,82	3,96	3,92	4,12

Slika 5. Usporedba ocjena učenika od 5. do 8. razreda učenika koji su prva četiri razreda pohađali u kombiniranom odjelu i učenika iz redovitih odjela

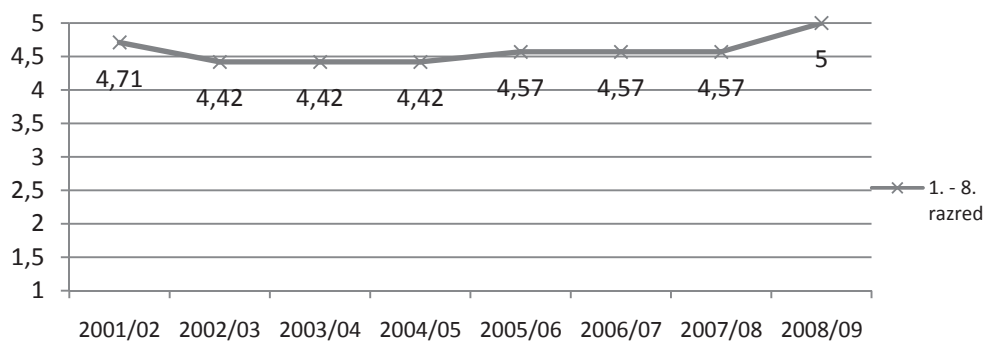
Rezultati analize općeg uspjeha od 5. do 8. razreda pokazuju da nema velikih razlika u postignutom uspjehu učenika kombiniranih odjela u odnosu na učenike redovitih odjela. Kao i kod uspjeha u nižim razredima i ovdje je opći uspjeh u okviru iste ocjene. Na temelju rezultata analize može se zaključiti da uvjeti rada (prostorni i organizacijski) ne utječu na uspjeh učenika koji su pohađali nastavu u kombiniranim odjelima budući da postižu gotovo isti uspjeh u novim uvjetima predmetne nastave i novom okruženju kao i učenici iz redovitih razrednih odjela. Važno je naglasiti i potrebno vrijeme prilagodbe novoj sredini, novim nastavnicima te uzeti u obzir da ovi učenici redovito putuju u školu u Čemincu.

U nastavku su prikazani sumarni podaci i usporedbe za svih osam razreda (slika 6) radi bolje preglednosti i potpunosti provedenog istraživanja i analize. Važno je istaknuti da je opći uspjeh najčešće u okviru iste ocjene.

Slika 6. Usporedna analiza prosječnih ocjena učenika od 1. do 8. razreda u periodu od 1998. do 2011. godine

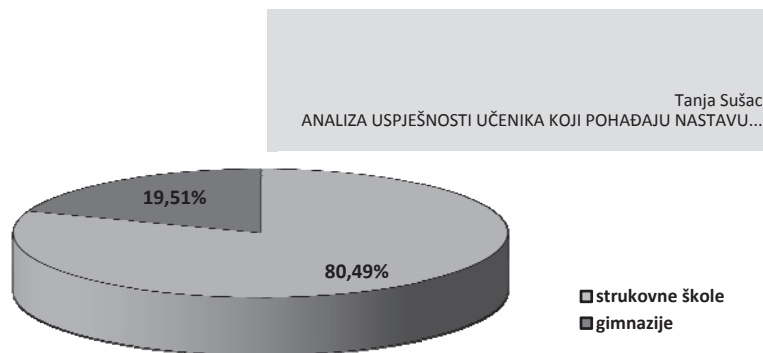
Tijekom istraživanja uočen je izniman uspjeh generacije učenika PŠ Kozarac koja je prvi razred upisala školske godine 2001./2002. Uspjeh svih učenika prikazan je na slici 7.

Slika 7. Srednja vrijednost razredne ocjene učenika koji su upisani u 1. razred školske 2001./2002. godine

NASTAVAK ŠKOLOVANJA

S ciljem prikupljanja informacija o nastavku školovanja učenika koji su pohađali nastavu u kombiniranim odjelima provedena je anketa. U razdoblju od 1998. godine do 2011., koje je obuhvaćeno ovim istraživanjem, 62 učenika završila su osnovnu školu. Informacije su prikupljene pomoću anketnog listića koji je sadržavao 10 pitanja i prostor za komentar. Zbog specifičnosti uvjeta, nemogućnosti kontaktiranja sa svim učenicima zbog njihovog boravka u drugim gradovima, anketom su obuhvaćeni učenici koji su ostali u svom mjestu stanovanja i pohađanja osnovne škole. Tako je u anketi sudjelovao 41 učenik što je 66,13% od ukupnog broja učenika koji su završili osnovnu školu. Rezultati provedene ankete pokazali su da od 41 ispitanog učenika njih 33 upisalo se u strukovne škole (80,49%) dok je 8 učenika upisalo gimnazije (19,51%) (slika 8). Prema anketi, fakultet pohađa 9 učenika.

Slika 8. Odnos broja učenika upisanih u strukovne škole i gimnazije

Iz rezultata provedene ankete može se zaključiti da je najveći postotak učenika nakon osnovne škole upisivao srednje strukovne škole. To je posljedica specifičnih uvjeta sredine u kojoj žive, udaljenosti većeg gradskog središta i socijalnog statusa roditelja zbog čega je tendencija upisa učenika u najbližu srednju školu koja često nije željeni izbor učenika. Veliki broj učenika imao je školski uspjeh koji je omogućavao upis u gimnazije, ali zbog prethodno navedenih uvjeta nisu bili u mogućnosti školovati se u tom smjeru.

No bez obzira na to, postotak učenika upisanih na fakultete pokazuje da uspjeh koji su ostvarili nije zanemariv i da sam početak njihova školovanja u kombiniranim odjelima nije negativno utjecao na mogućnosti njihovog daljnjeg školovanja.

Ispitanicima je u anketi bilo omogućeno da komentiraju je li početak njihova školovanja u kombiniranom odjelu bio prednost ili nedostatak u nastavku školovanja. Zanimljivo je i korisno vidjeti neka od njihovih razmišljanja kao sudionika u odgojno- obrazovnom procesu.

„Smatram da je početak mog školovanja u kombiniranom odjelu bio prednost jer smo se međusobno družili, imali skupne igre i zadatke te mislim da smo mi mlađi mogli puno naučiti od starijih. Mogli smo pratiti njihov plan i program ako smo svoj već svladali. U takvom okruženju mogli smo se brže razvijati na sve načine, a ponajviše intelektualno.“ (M.A.)

„Nije bilo presudno u daljem školovanju.“ (V.D.)

„Smatram da mi je školovanje u kombiniranom odjelu bilo prednost. Tako se učenici navikavaju na samostalan rad uz više zalaganja i ulaganja učenikova truda u usvajanje znanja. Za učitelja je ovakav rad vrlo zahtjevan i težak, no aktivnim učenjem učenik sam sebe poučava i postiže uspjeh. Više sam se zalagala i samostalno radila te uspjela cijelo školovanje završiti s odličnim uspjehom.“ (Z.V.)

„Smatram da početak mog školovanja u kombiniranom odjelu nije bio nedostatak već prednost. Iako se nastava održavala u kombiniranom odjelu nije imala utjecaj na smanjenje naših mogućnosti. U Područnoj školi Kozarac dobila sam jako dobre temelje znanja što mi je uvelike pomoglo pri daljem školovanju i principu rada i učenja.“ (A.M.)

„Nisam uočila ni prednost ni nedostatke u tome što mi je početak školovanja bio u kombiniranom odjelu. Učiteljica je svima posvećivala jednaku pažnju, a gradivo smo radili povezano s drugim razredom.“ (K.P.)

ZAKLJUČAK

Iz rezultata opsežnog istraživanja može se zaključiti da u uspjehu učenika kombiniranih odjela nema velikog odstupanja u odnosu na uspjeh učenika redovitih odjela. Gotovo su svi uspjesi od 1. do 4. razreda i od 5. do 8. razreda u okviru iste ocjene. To dokazuje tvrdnju da je uspjeh učenika u razrednoj nastavi jednak i ne ovisi o uvjetima rada - kombinirani ili redoviti odjeli. Ono što se iz obrađenih podataka može vidjeti je da je i kod jednih i kod drugih učenika prisutna tendencija opadanja uspjeha od 5. do 7. razreda s blagim porastom u 8. razredu. Taj pad nije izrazit i kreće se uglavnom u okviru iste ocjene ili za ocjenu niže od uspjeha u razrednoj nastavi, što se može pripisati prelasku u više razrede i načinu rada u predmetnoj nastavi.

S obzirom da je ovo prvo istraživanje provedeno u Osnovnoj školi Čeminac od kada se nastava u Područnoj školi Kozarac provodi u kombiniranim odjelima, možemo biti zadovoljni rezultatima kao i istaknutim zadovoljstvom učenika završenim osnovnoškolskim obrazovanjem. Učenici u kombiniranim odjelima dobivaju kvalitetno obrazovanje, visoku razinu znanja i razvijaju svoje sposobnosti i kompetencije jednako uspješno kao i u redovitim odjelima. Sve je stvar kreativnosti i osposobljenosti učitelja da probudi kod učenika želju za učenjem i usvajanjem novih spoznaja i uspjeh je zajamčen.

LITERATURA

- Lučić, K. i Matijević, M. (2004). *Nastava u kombiniranim odjelima - priručnik za učiteljice i učitelje*, Zagreb: Školska knjiga
- Lončar-Vicković, S. i Dolaček-Alduk, Z. (2010). *Ishodi učenja – priručnik za sveučilišne nastavnike*, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
- Cindrić, M., Miljković, D. i Strugar, V. (2010). *Didaktika i kurikulum*, Zagreb: IEP-D2
- Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi* (NN 124/2009)
- Pravilnik o broju učenika u redovnom i kombiniranom razrednom odjelu te odgojno-obrazovnoj grupi* (NN 31/1991)
- Pravilnik o broju učenika u razrednom odjelu u osnovnoj školi* (NN 61/1996)
- Pravilnik o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu u osnovnoj školi* (NN 74/1999)

Analysis of Student Performance in Composite Classes

Abstract: My long work experience in the composite classes, along with frequent inquiries made by parents and co-workers about the quality and style of learning and teaching students in a multi-age classroom, as well as my own professional curiosity, motivated me to explore performance of the students in composite classes and compare it to performance of students in single-grade classrooms during the first four years of primary school. The aim of the study was to collect and process data on average grades and to check whether the students attending composite classes have different average grades than other students. In addition, a survey was conducted among students in multi-age classrooms about their enrolment in secondary schools and colleges. The survey covered the period between 1998 and 2011. The main finding of the research is the fact that quantitative results show no difference in academic performance in subsequent grade levels (5th to 8th grade) between students who spent first four years of primary education in composite classes and those who were educated in a single-grade classroom.

Keywords: research, composite classes, average grades, single-grade classroom, student performance

Die Analyse der Schülerleistungen in kombinierten Abteilungen

Zusammenfassung: Langjährige Praxis in der kombinierten Abteilung, häufige Anfragen von Eltern und Kollegen über die Qualität und den Stil des Lernens und Lehrens der Schüler in einer kombinierten Abteilung und die eigene Neugier führten zur Studie über die Leistungen der Schüler, die in einer kombinierten Abteilung unterrichtet werden und ihren Vergleich mit den Leistungen der Schüler, die Unterricht in regulären Abteilungen haben. Das Ziel dieser Studie war es, basierend auf gesammelten und verarbeiteten Daten über den Gesamterfolg, zu überprüfen, ob sich die Noten der Schüler in kombinierten Klassen von den Noten der Schüler in regulären Abteilungen unterscheiden. Darüber hinaus wurde in dieser Studie auch eine Umfrage unter den Schülern der kombinierten Abteilungen über die Einschreibung in weiterführende Schulen und an Hochschulen durchgeführt. Die Untersuchung umfasste den Zeitraum von 1998 bis 2011. Die wichtigsten Forschungsergebnisse sind die quantitativen Leistungsergebnisse der Schüler von der 5. bis zur 8. Klasse, die zeigen, dass der Erfolg der Schüler nicht von der Tatsache abhängt, dass die Schüler in kombinierten Abteilungen unterrichtet wurden.

Schlüsselbegriffe: Forschung, kombinierte Abteilung, Gesamterfolg, reguläre Abteilung, Lernerfolg